

مقدمه مترجم

به یاری خداوند متعال جلد دوم کتاب ژئومورفولوژی که دربرگیرنده مسائل اساسی ژئومورفولوژی - زمین شناسی است در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. موضوعات مطرح شده در این جلد، نظام یکنواخت و کلاسیکی را عرضه می‌کند، کانیها و رسوبات، دیاستروفیسم، فعالیت‌های آذرین، ساختمان و سنگ‌شناسی از جمله این موضوعات است. این کتاب برای زمین‌شناسان، جغرافی‌دانان، مهندسان محیط زیست و عمران، به خصوص برای کسانی که می‌خواهند نتیجه تحقیقات آنها به گونه‌ای سودمندتر بر طرحها و سیاست‌های زیست‌محیطی تأثیر بگذارد، می‌تواند بسیار مفید باشد. اگرچه نحوه برخورد با مسائل محیط در ایران هنوز بسیار متفاوت است و در ادبیات ما بیشتر بر جنبه اقتصادی آن تأکید می‌شود، ولی اگر این جنبه را نیز در نظر بگیریم، مطالعه این کتاب ما را به اقتصاد سودمندتر محیطی نزدیک‌تر می‌کند. بینش ماندگاری انسان و به خصوص آثار فرهنگی نیز علت دیگر ایجاد علاقه برای درک بیشتر موضوعات مطرح شده در این کتاب است. بنابراین برای ژئومورفولوژیست‌ها امری عادی خواهد بود که به آن دسته از فعالیت‌های اجتماعی که جنبه تاریخی دارند و یا خواهند داشت نیز پردازند.

در ترجمه کتاب متحمل زحمات زیادی شدیم، هم از جهت سنگین بودن متن و هم از جهت تنوع واژه‌های تخصصی‌ای که مؤلفان محترم استفاده کرده‌اند. پیچیدگی کار چاپ و نشر و گاهی ساده‌انگاری‌های بی‌مورد نیز مزید بر علت بوده است و چه بسا باعث این شد که نتوانیم مثالهایی را از کشور عزیزمان ایران که سرشار از تجربه و مشاهده است، اضافه کنیم. این جلد می‌بایست بلافاصله بعد از چاپ جلد اول در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گرفت، متأسفانه مشکلات متعددی

برای عرضه یافته‌های علمی در پیکره علمی کشور وجود دارد که امید داریم برطرف شود.

از جناب آقای دکتر فرج‌الله محمودی که مجدداً کلیه پنج فصل را مورد مطالعه قرار داده‌اند، تشکر می‌کنیم. از اهل فن و صاحب‌نظران می‌خواهیم که منت گذاشته با انتقادات و راهنمایی‌های سازنده و اندیشمندانه خود حقیر را در اصلاح و بهبود بیشتر اثر یاری دهند. از جناب آقای محمود جوان که از نظر صوری این اثر را اصلاح کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌نماییم.

در پایان از خداوند متعال می‌خواهیم که توفیق خدمت هرچه بیشتر به ایران عزیز اسلامی و همه علاقه‌مندان به علم عطا فرماید و این تلاش ناچیز را سبب غفران ما و تأیید دست‌اندرکاران قرار دهد.

احمد معتمد

زمستان ۱۳۷۷

مقدمه

شکلهای اولیه زمین نتیجه فرایندهای داخلی یعنی فعالیتهای آذرین و ساختمانی است. سنگهای قرار گرفته در معرض هوا (فصل چهارم تا هشتم) و ساختمانهای زمین‌شناسی (فصل هفت) بلافاصله تحت تأثیر فرایندهای هوازدگی و فرسایش قرار می‌گیرند و اشکال ثانویه زمین را - که نقش زمین‌شناسی را در مقیاسهای محلی و جهانی نشان می‌دهد - ایجاد می‌کنند. نقش حوادث دیاستروفیکی و ایزواستاتیکی در فصل سوم مورد مطالعه قرار گرفته است، اما به منظور فهم اشکال اولیه و ثانویه (به جدول ۱-۳ مراجعه شود)، حوضه‌های اقیانوسی و قاره‌ها، توجه به فرایندهایی با منشأ درونی زمین نیز ضروری است (فصل پنجم).

ولکانیسمها، در حقیقت از مناظر اولیه کوچکی هستند که بر اثر فرایندهای ساختمانی درونی ایجاد شده‌اند. منشأ اولیه بخشهای گسترده‌ای از زمین، ماه و سیارات، فرایندهای آتشفشانی است. توده‌های آذرین درونی و بیرونی و شکلهای حاصل از آنها در فصل ششم بحث شده است.

شکلهای ثانویه زمین که بر اثر فرایندهای فرسایشی و رسوب‌گذاری دگرگون شده‌اند، در فصلهای سوم و چهارم مورد بررسی قرار گرفته‌اند. عامل مهمی که در تعیین ویژگی اشکال ثانویه زمین مؤثر است، خصوصیات زمین‌شناسی (ساختمان و سنگ‌شناسی) است. یکی از موارد مهم کاربرد عملی ژئومورفولوژی، تعبیر و تفسیر نقشه‌های ساختمانی و سنگ‌شناسی براساس ویژگیهای شکلهای زمین است (مانند آنچه در عکسهای هوایی مشاهده می‌شود)، بنابراین متغیرهای ۲ و ۳ در جدول ۱-۱ مطالعه و بررسی جداگانه را می‌طلبد. در نتیجه در این بخش به مسائل متداول زمین‌شناسی در ژئومورفولوژی پرداخته شده است.